

Platforma za kvalitní dopravní infrastrukturu, z. s., jako zmocněný zástupce veřejnosti podává námítky.

NÁMITKA 5 – Nesouhlas se svévolným vymežováním veřejně prospěšných staveb a opatření

VYJÁDŘENÍ:

Nesouhlasíme s úpravami a dopracováním metropolitního plánu a jeho přístupem k vymežování veřejně prospěšných staveb a opatření.

Žádáme, aby využíván obvyklý právní test potřebnosti. V návaznosti na to také stanovit pravidla, která zaručí odpovídající kompenzace a všem občanům, kteří v důsledku veřejně prospěšného opatření budou poškozeni, získání odpovídající náhrady.

Veřejná prospěšnost stavby musí být pečlivě **zdůvodněna** na základě objektivních kritérií a **ověřena transparentním procesem**. Klíčové je prokázat, že projekt slouží **obecnému blahu**, že jeho **přínosy převyšují náklady**, a že **neexistuje lepší alternativa**.

K tomu slouží nástroje jako **analýza nákladů a přínosů** a povinné posuzování dopadů, stejně jako začlenění projektu do strategických plánů vyšší úrovně. Žádáme, aby byla uplatňována zásada, že **veřejně prospěšná stavba má oporu v důkazech a plní veřejný zájem, nikoli jen zájem soukromý/obchodní**.

Důvěra v to, že je záměr skutečně veřejně prospěšný nemůže být opřena o formální schvalovací procesy, ale o nesporné ověřitelné skutečnosti, které prokáží, že zvolená varianta řešení opravdu přináší největší společenský přínos.

Žádáme, aby byl vždy řádně uplatňován dále podrobněji popsáný princip, který bude sledovat nezbytnost opatření k dosažení sledovaných cílů.

Pro ověření veřejné prospěšnosti záměru jsou nastaveny zákonné procesy. Je však důležité, aby tyto procesy probíhaly dle standardů EU i doporučení ministerstev.

V principu lze požadavky shrnout do tří bodů:

1. Existuje shoda na smyslu cíli, který má veřejně prospěšné opatření plnit.

- Často veřejnoprávnost opatření vychází přímo z nutnosti plnění právních předpisů. Standardně se pak priority a směřování těchto veřejně prospěšných staveb a opatření hodnotí podle míry přispění k plnění závazných cílů EU, ČR a navazujících cílů vlastních regionů / spádových území.

- Analýza nákladů a přínosů (Cost-benefit – CBA analýza) musí hrát v posuzování prospěšnosti zásadní roli. CBA neřeší jen finanční náklady a zisky, ale socioekonomické dopady a dopady environmentální. Tato výchozí analýza je základem pro vážení variant řešení a rozhodnutí, zda nelze cíle dosáhnout jinak než provedením samotného veřejně prospěšného opatření. Je nutné mít stanoven limit, od kterého je provedení CBA základní podmínkou, aby bylo možné ukotvení záměru jako veřejně prospěšný vůbec uvažovat.

2. Je prokázané, že cíl nelze naplnit jinak než investicí do veřejně prospěšného opatření.

- Pro to, aby bylo možné dobře posoudit vhodnou variantu veřejně prospěšného opatření, je nutné mít stanoveny limity přípustných dopadů.
- Podle limitů stanovovat odpovídající náhrady za omezení, které veřejně prospěšné opatření způsobuje.
- Je potřebná garance plnění dohodnutých limitů, a proto se stanovují sankce a náhrady za překročení stanovených limitů.

3. Je prokázané, že ke zvolenému veřejně prospěšnému opatření neexistuje vhodnější varianta řešení.

Součástí vyváženého přístupu a konsensuálního rozhodování musí být při potvrzování veřejně prospěšného opatření i závazné garance odpovídajících kompenzací. Poškozeným občanům musí být garantovány odpovídající náhrady. V zemích EU jde zpravidla o stanovení povinnosti aktéra ve prospěch, kterého bylo veřejně prospěšné opatření zřízeno, aby v souladu s dohodnutými limity a potřebami území byly poskytnuty odpovídající kompenzace a náhrady všem, k jejichž neprospěchu bylo opatření přijato.

ODŮVODNĚNÍ:

Nesouhlasíme s úpravami a dopracováním Metropolitního plánu Prahy a jeho přístupem k vymezování veřejně prospěšných staveb a opatření.

1. Prosazení a obhájení veřejných zájmů vyžaduje schopnost opírat se o reálná a ověřitelná data.

Pokud není rozhodnutí řádně odůvodněné a nevychází o ověřitelná a reálná data je rozhodnutí zmatečné a zájem, který může být i oprávněný nebude veřejná správa schopna prosadit. Je proto vždy nutné kontrolovat jaký zvolené opatření sleduje cíl a je třeba ověřitelným způsobem doložit, že zvolené řešení sledovaný cíl bude skutečně účinně naplňovat.

2. Nový stavební zákon nastavuje nové standardy v územně plánovacích procesech

Nový stavební zákon umožňuje obcím, aby plnohodnotně spravovali své území jako veřejnoprávní korporace se všemi s tím souvisejícími důsledky. Územní plánování je o penězích. Obec má právo chtít za poskytnutí výhody stavět plnění a jsou zároveň stanoveny podmínky, za kterých je obec omezení práv územním plánováním kompenzovat. Územní plánování je také o veřejných zájmech. Pokud je chci prosadit, musím je odůvodnit ve vztahu k cílům, které v souladu s úkoly a cíli územního plánování a Politikou územního rozvoje sleduji.

3. Poznání a hájení potřeb veřejného zájmu

Schopnost rozpoznat veřejný zájem a určit jeho priority je klíčový cíl, který vytváří základní předpoklad pro dobré rozhodování veřejné správy. Jsme součástí EU a máme k tomu vytvořeny zákonné předpoklady. Je zákonnou povinností samospráv dostupné nástroje využít.

4. Princip práce, která umožní pracovat v souladu s potřebami veřejného zájmu.

Jde o propojení strategického a územního plánování, tedy o převádění vyjednaných obecných cílů do konkrétních závazných opatření, jejich ověřováním kontrola a plnění.

5. Zákonné požadavky na sledování plnění cílů

Legislativní výklad propojení cílů na konkrétní opatření na poli územního plánování zajišťuje Politika územního rozvoje.

6. Povinnost propojit strategickou a územně plánovací dokumentaci

Povinnost vyplývá ze zákonů. Bez provázání nejsou opatření kontrolovatelná a nedávají smysl.

7. Mezioborový přístup je možný jen strategickým plánováním a řízením

Strategie jsou vždy mezioborové nelze je tedy řešit oborovým přístupem. Území se musí vždy nahlížet jako celek.

8. Klíčové oblasti strategického rámce ČR 2030

Pro sledování klíčových oblastí plnění cílů musí být stanoveny indikátory propojené na ukazatele v území.

1) Lidé a společnost:

- a) Zlepšování kvality života a sociální soudržnosti.
- b) Zohlednění demografických změn (např. stárnutí populace) a jejich dopadů na společnost.
- c) Míra digitalizace a její dopad na obyvatelstvo a ekonomiku.

2) Hospodářský model:

- a) Růst založený na inovacích, digitálních technologiích a robotizaci.
- b) Zvýšení konkurenceschopnosti a produktivity ekonomiky.
- c) Přejít na cirkulární a nízkoemisní hospodářství.

3) Odolné ekosystémy:

- a) Zlepšení kvality životního prostředí, včetně ovzduší a vody.
- b) Zpomalení degradace půd, erozi a poklesu biodiverzity.
- c) Zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji.

4) Obce a regiony:

- a) Harmonický rozvoj měst a obcí a snižování jejich rozrůstání do krajiny.
- b) Zajištění kvalitních a dostupných veřejných služeb v všech regionech.
- c) Odpovědné využívání území.

5) Dobré vládnutí:

- a) Efektivní a transparentní řízení veřejné správy.
- b) Posílení demokracie a institucí.
- c) Zvýšení zapojení občanů do rozhodování.

6) Mezinárodní rozměr a globální rozvoj:

- a) Prosazování principů udržitelného rozvoje v EU a ve světě.
- b) Spolupráce v rámci OSN a **Agendy 2030**.
- c) Plnění globálních závazků v oblasti klimatu a udržitelného rozvoje.